

ЦЕНТЪР ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ДЕМОКРАЦИЯТА

Кръгла маса

**СЪДЕБНАТА РЕФОРМА В БЪЛГАРИЯ:
ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА МОДЕРНА
СИСТЕМА ЗА РЕГИСТРАЦИЯ**

20 септември 2002 г., петък
Център за изследване на демокрацията

Кръглата маса е част от проекта на Центъра за изследване на демокрацията “Съдебната реформа в България: възможности за развитие на модерна система за регистрация”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Министерството на външните работи на Норвегия в рамките на Плана за действие за страните кандидатки за членство в Европейския съюз.

Център за изследване на демокрацията
Ул. “Лазар Станев” №1, София 1113
Тел.: (359 2) 971 3000
Факс: (359 2) 971 2233
csd@online.bg
www.csd.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Програма на кръглата маса	5
Съдебната реформа в България: възможности за развитие на модерна система за регистрация – описание на проекта	7
Възможности за развитие на Регистър на юридическите лица и Електронен регистърен център в България – доклад на работната група при Центъра за изследване на демокрацията	10
Системите за регистрация в европейските държави – кратък преглед	15
Норвегия – Регистърен център в Брьоносунд	25
Норвежка компания за развитие на регистри (Норудей реджистърс дивелопмънт – НРД)	33
Европейски търговски регистър	36

ПРОГРАМА

10:00 – 10:15

Откриване

Мария Йорданова, Ръководител на Правната програма на Центъра за изследване на демокрацията

Встъпителни думи

Антон Станков, Министър на правосъдието

10:15 – 10:45

Правна основа на регистрите за юридически лица в Норвегия

Улф Ертзаас, Главен юридически съветник, Норвежка компания за развитие на регистри (Норудей Реджистърс Дивелопмънт – НРД)

10:45 – 11:15

Централният регистър в Брьоносунд – регистърна институция и източник на информация

Ерик Фосум, Генерален директор, Регистърен център в Брьоносунд, Норвегия

11:15 – 11:45

Възможности за развитие на Централен регистър на юридическите лица и Електронен регистърен център в България – доклад на работната група при Центъра за изследване на демокрацията

Борислав Белазелков, Съдия, Върховен касационен съд

11:45 – 12:30

Дискусия

12:30

Коктейл

СЪДЕБНАТА РЕФОРМА В БЪЛГАРИЯ: ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА МОДЕРНА СИСТЕМА ЗА РЕГИСТРАЦИЯ

Описание на проекта

Проектът *Съдебната реформа в България: възможности за развитие на модерна система за регистрация* се осъществява от Центъра за изследване на демокрацията (www.csd.bg) с подкрепата на Министерството на външните работи на Норвегия в рамките на Плана за действие за страните кандидатки за членство в Европейския съюз.

Обосновка

Конституцията на Република България от 1991 г. предвижда необходимостта от провеждане на съществени структурни и функционални реформи в съдебната власт. С приемането на Закона за съдебната власт и с последвалите промени в процесуалните закони, както и с последните изменения в самия Закон за съдебната власт беше поставено началото на създаването на необходимата законодателна рамка за провеждането на съдебната реформа.

Със съвместните усилия на осем български неправителствени организации, между които Центъра за изследване на демокрацията, както и на представители на законодателната, изпълнителната и съдебната власт, през март 1999 г. стартира *Инициатива за съдебна реформа* (www.csd.bg/jri). В рамките на Инициативата с активното участие на водещи неправителствени организации, представители на държавната власти и експерти беше изработена **Програма за развитие на съдебната реформа в България**. От юли 1999 г. бе предоставена възможност на всички заинтересовани институции, имащи отношение към предстоящата реформа, да внесат своите предложения и препоръки и през май 2000 г. усъвършенстваната Програма беше утвърдена от обществено-политически форум.

В резултат на утвърждаващото се публично-частно партньорство основните моменти от Програмата за развитие на съдебната реформа в България намериха своето място и бяха доразвити в приетата от правителството през октомври 2001 г. **Стратегия за реформа на българската съдебна система и Програмата за нейното изпълнение**.

Програмата за развитие на съдебната реформа в България отделя специално внимание на регистрите на юридическите лица, които се водят и съхраняват в съдилищата, като предлага две алтернативи решения – да се промени системата на регистрация на юридическите лица в съда,

като се работата се възложи на служители със специална квалификация, или регистрацията да се извършва от органите на изпълнителната власт или от други организации извън системата на съдилищата.

Наложително е да се проведе реформа и в сферата на поземлените регистри, насочена към преодоляването на липсата на съгласуваност в работата на общинските служби по териториално и селищно устройство, кадастъра, данъчните служби и службите по вписванията в районните съдилища.

В настоящия момент юридическите лица, с изключение на политическите партии, са регистрирани в 28 отделни регистъра в окръжните съдилища, разпръснати из цялата територия на страната. Подобно е положението с регистрите за собствеността, съхранявани от 112 районни съдилища. С изключение на Централния регистър на особените залози, създаден през 1997 г., всички други регистри са децентрализирани, водени са на хартиен носител и данните се обработват на ръка. Съдилищата в България не са напълно компютъризирани и обменът на информация между тях не се извършва по електронен път, което прави комуникацията бавна, неефективна и несигурна. Едновременно с това съдиите са затрупани с огромен обем от работа, която не изисква юридическо образование и затормозява тяхната дейност.

Цели

Реформата на системата за регистрация следва ясно да очертае **трансформацията на регистрационните процедури от съдебни в административни**, както и преминаването на правомощията по водене на регистрите от съдилищата в други компетентни органи. При тази трансформация регистрите трябва да се развиват като електронни и така да се гарантира по-бързата и ефективна процедура.

Целта на проекта е да съдейства за провеждането на съдебната реформа в България чрез анализ на съществуващото положение в страната, проучване на чуждестранния опит и разработване на виждане за подобряване на съществуващата регистърна система и въвеждане на нов ефективен подход за водене на официалните регистри. Това виждане от своя страна следва да послужи за основа за изработването на **цялостна концепция за реформа в системата за регистрация**, която да изведе на преден план основните насоки в процеса на реформата, както и да предложи идеи за необходимите промени в действащото законодателство.

В резултат на извършените проучвания и анализи се очертават следните **основни насоки в предстоящата реформа**:

- обединяване на съществуващите регистри в единен регистър;
- централизиране на регистърната система;

- прехвърляне на правомощията по воденето на регистрите от съдилищата на други компетентни органи;
- преобразуване на регистърната система в електронна като се предвиди възможност за подаване и получаване на информацията по електронен път.

Дейности

Проектът е с продължителност 6 месеца и неговото осъществяване започна в началото на месец май 2002 г. Той включва дейности по подготовка на основни насоки за реформа в системата за регистрация, както и по провеждане на информационна кампания за запознаване на заинтересованите институции и обществеността с необходимостта и основните цели на тази реформа.

В хода на осъществяване на проекта е сформирана **работна група** от изявени юристи и специалисти в областта на информационните технологии, която проучи международния опит в създаването и развитието на съвременни системи за регистрация и на базата на направения анализ изготви основата за концепция за възможностите за развитие на модерна система за регистрация в България.

В рамките на проекта членове на работната група посетиха Норвегия и се запознаха с работата на Норвежката компания за развитие на регистри (Норудей Реджистърс Дивелопмънт – НРД) и Регистърния център в Брьоносунд. В българската делегация взе участие и министърът на правосъдието. По време на проведените срещи бе изразено намерението за сътрудничество с експерти от Норвегия за осъществяване на реформата.

Септември, 2002 г.
София

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЦЕНТРАЛЕН РЕГИСТЪР НА ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА И ЕЛЕКТРОНЕН РЕГИСТЪРЕН ЦЕНТЪР В БЪЛГАРИЯ

Доклад на работната група при Центъра за изследване на демокрацията

Предпоставки

Съществуващите понастоящем регистри в Република България са преимуществено децентрализирани и се водят на хартиен носител. Единственото изключение е Централният регистър на особените залози към Министерство на правосъдието, който бе въведен през 1997 г. като централен електронен регистър за вписване на обезпечения върху активи, различни от недвижими вещи, кораби и самолети. С влизането в сила на Закона за електронния документ и електронния подпис (на 7 октомври 2001 г.) става възможно, на базата на Интернет, Централният регистър на особените залози да започне да извършва вписвания въз основа на електронни заявления, както и да издава удостоверения в електронен формат.

Устройството и състоянието на другите официални регистри, които са в много по-голяма степен структуроопределящи за икономиката, са коренно различни. Юридическите лица на частното право (без политическите партии) се регистрират в 28 отделни регистри към окръжните съдилища, разпръснати по цялата територия на страната. Регистрите се водят на хартиен носител. Макар от нормативната уредба ясно да следва разграничението между съдебната дейност в рамките на охранителното производство по вписване, и административната дейност по водене на регистрите, практически регистърът е приравнен на фирменото дело, съдържащо доказателствата и съдебните актове, с които се постановява вписване: всички справки и удостоверявания се извършват въз основа на фирменото дело, а, когато то изцяло липсва или отделни документи от съдържанието му не са налице, вписвания, справки и удостоверения практически не се извършват. На практика извършването на най-обикновена справка относно начина на представляване на юридическото лице с оглед сключване на договор, може да означава пътуване на стотици километри, подаване на писмена молба, изчакване на срок от една седмица за извършване на справката, срок за нейното получаване, и, накрая, вероятност справка изобщо да не е било възможно да бъде извършена или да е извършена непрецизно. С натрупването на все повече информация тя става все по-недостъпна и оперирането с нея – все по-бавно и дори невъзможно. Очевидно този резултат е неприемлив в днешните динамични условия на стопанска дейност. Стопанската реалност е, че всякакви

договори, независимо от материалния интерес, масово се сключват въз основа на съдържащата се в регистъра информация за правното състояние на юридическите лица, която датира от преди седмици или месеци, което означава, че лицата нямат възможност да се ползват от сигурността, която регистрите са призвани да създават, както и че, обратното, поемат риска да станат жертва на фикцията за знание относно вписаните или несъществуване на невписаните обстоятелства, които те практически не са в състояние да проверяват.

Подобно е и положението с имотните регистри. Те се водят от 112 Районни съдилища на хартиен носител, макар че в отделни съдилища експериментално се въвеждат електронни информационни системи без правно значение. Огромен проблем за правната сигурност е, че публични регистри за държавните имоти, общинските имоти, както и за голям брой имоти с исторически държавен или общински произход, внесени в имуществото на юридически лица на частното право, не съществува. Често явление е за един и същ имот едновременно да съществуват всички надлежни доказателства относно собствеността, които се опровергават от съществуващ акт за държавна/общинска собственост, проверка относно чието съществуване практически не е могло да бъде извършена.

Предложение за реформа

Настоящото предложение за създаване на **Централен регистър на юридическите лица и Електронен регистърен център** в България е съобразено с българската правна действителност и потребностите на стопанския и обществения живот. То е изградено на основата на сравнително проучване и анализ на международния опит в създаването и действието на модерни системи за регистрация и има за цел да стимулира широко експертно и обществено обсъждане, което да доведе до изработването на цялостна концепция за реформа в системата за регистрация.

Несъмнено една регистърна система би била модерна и би отговаряла на нуждите на съвременния оборот, само ако е централизирана, води се на електронен носител и дава възможност за вписвания и справки по телекомуникационен, електронен път в реално време. Така, заинтересованите лица ще могат в рамките на часове да довеждат до знанието на третите лица нововъзникнали обстоятелства чрез вписването им, а третите лица ще могат да проверяват реалното състояние на регистъра практически едновременно с извършването на сделките.

Макар още да не е възможно дистанционно вписване или издаване на справки от Централния регистър на особените залози, реалността в него е, че вписването бива извършено в рамките на не повече от час от момента, в който заявителят прекрачи прага на регистърното бюро. Пълна

справка за тежестите по партида на определено лице се извършва в аналогични срокове. С помощта на местните регистърни бюра, съществуващи в седалищата на седем окръжни съдилища, вписването и издаването на удостоверение от Централния регистър изглеждат практически еднакво в София и, да речем, Варна. С прилагането на Закона за електронния документ и електронния подпис сроковете биха се скъсили, а местоположението на заявителя би загубило значение изцяло.

Предложението за реформа в системата за регистрация изхожда от идеята да се замени съдебната регистрация с регистрация в Централен регистър на юридическите лица при министъра на правосъдието, чието учредяване да бъде основа за изграждането на Електронен регистърен център.

Централният регистър на юридическите лица би следвало да съдържа регистрационните данни за всички юридически лица на частното право и държавни предприятия (без политическите партии и синдикалните организации) и да се въведе в следната последователност.

- Като първа стъпка, той би следвало да бъде въведен за юридическите лица с нестопанска цел, което ще бъде улеснено от създадения вече при Министерството на правосъдието централен регистър за юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност.
- Като втора стъпка, регистърът би следвало да обхване юридическите лица – търговци.
- Като трета стъпка регистърът на юридическите лица следва да се обедини с Централния регистър на особените залози. По този начин, в един регистър ще се съсредоточи информацията за лицата и предоставените от тях обезпечения, като се избегне ненужното дублиране на информация между търговски регистър и регистър за обезпеченията, с произтичащия от това потенциал за грешки и несъответствия.

В по-дългосрочна перспектива би следвало да се премине към обединяване на регистъра на юридическите лица с имотните регистри в Електронен регистърен център, но едва след приключване изграждането на национален електронен кадастър и обединяването на този кадастър в единна национална база данни.

Изграждането на Централния регистър на юридическите лица и на Електронния регистърен център би могло да започне въз основа на няколко вече постигнати структурни дадености, които пряко или като модел би могло да залегнат в основата му. Това са системата и процедурите, прилагани в Централния регистър на особените залози, ведно с изградените към него местни регистърни бюра, Законът за електронния документ и електронния подпис, продължаващата вече няколко години

работа по изграждане на национален електронен кадастър, структурната и процедурна основа, създадена със Закона за кадастърта и имотния регистър.*

Устройство на Електронния регистърен център Производство по вписване и удостоверяване.

Електронният регистърен център следва да се учреди към Министерството на правосъдието като юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София. Той ще се ръководи от директор, който се назначава от министъра на правосъдието. Министърът на правосъдието ще издаде правилник за устройството и дейността на Електронния регистърен център, който може да включи и правилниците за воденето на отделните съставни регистри. Центърът, а до неговото създаване – Централният регистър на юридическите лица, ще имат регистърни бюра в седалищата на окръжните съдилища. Длъжностните лица в регистъра и Центъра ще имат положението на държавни служители в администрацията.

Регистрите, включени в Електронния регистърен център, ще са публични и всеки ще може да иска справка или издаване на удостоверение за наличието на вписано обстоятелство. За вписването в регистър, за даването на справки и за издаването на удостоверения ще се събира държавна такса в размер, определен с тарифа, одобрена от Министерския съвет.

Вписването и издаването на удостоверения ще се извършва по искане на заинтересованото лице от длъжностните лица по регистрацията. Към искането за вписване ще се прилагат доказателствата за наличието на обстоятелствата, чието вписване се иска, съответно актовете, които подлежат на вписване и доказателства за внесена държавна такса.

Вписването ще може да бъде отказано, само на изрично изброени в закона основания. Тези основания ще са различни за отделните производства по вписване в различните съставни регистри в зависимост от това, дали се вписват актове или обстоятелства и какъв ще е обхватът на

---

* На 1.01.2001 г. влезе в сила Законът за кадастърта и имотния регистър, а на 11.05.2001 г. с решение на Министерския съвет беше приета дългосрочна програма за дейността по създаване на кадастърта и имотния регистър. С финансовата подкрепа на Световната банка българското правителство осъществява 5-годишен проект "Кадастър и имотен регистър", който стартира на 3.10.2001 г. Отговорни институции за неговото осъществяване са Министерството на регионалното развитие и благоустройството и Агенцията по кадастърта по отношение на кадастърта и Министерството на правосъдието по отношение на имотния регистър. В съответствие с дългосрочната програма на правителството до 2005 г. се предвижда да бъдат изработени кадастърът и имотният регистър на 29 съдебни района, които покриват 25% от застроената територия на страната, а в процедура на изработване да бъдат други 19 съдебни района, представляващи 31% от територията.

проверката, която законът възлага да бъде извършена при вписванията в различните съставни регистри. Така вписвания в регистъра на особените залози може да бъде отказано, само ако искането няма необходимото съдържание или не е внесена определената държавна такса; а вписването в регистъра на организациите с нестопанска цел – ако не са налице или не е поискано вписването на всички необходими обстоятелства или някое от обстоятелствата, чието вписване се иска, не се установява от представените документи, както и ако не е внесена определената държавна такса.

Отказът да бъде извършено вписването ще подлежи на обжалване по административен ред пред министъра на правосъдието. Отказът на министъра ще подлежи на обжалване по реда на Закона за Върховния административен съд.

Преминаването към централен регистър на юридическите лица и Електронен регистърен център би повишило ефективността на системата за регистрация и би стеснило полето за нерегламентирани практики за извършване на определени действия и получаване на информация.

СИСТЕМИТЕ ЗА РЕГИСТРАЦИЯ В ЕВРОПЕЙСКИТЕ ДЪРЖАВИ

Кратко представяне

АВСТРИЯ

В Австрия регистрацията и предоставянето на информация за регистрираните търговски дружества е от компетентността на 16 първоинстанционни съдилища, разположени в столиците на провинциите (с изключение на Форарлберг) и в по-големите центрове на областите. Във всеки съд има по едно или няколко търговски отделения, които извършват регистрацията. Наред с общата си юрисдикция, съответният съд отговаря и за воденето на търговския регистър за своя съдебен район. Регистрацията се извършва в рамките на безспорно производство от съдия или служител от съдебната администрация.

Регистърните досиета на вписаните търговски дружества се съхраняват на хартиен носител от съда, а електронната база данни се намира във Федералния компютърен център към Федералното министерство на финансите. В съда, водещ търговския регистър, данните от подадените заявления се въвеждат в базата данни на търговския регистър. След това компетентният орган (съдия или служител от съдебната администрация) проверява заявлението и вече въведените данни, сравнява документите и актуалното състояние в търговския регистър, и постановява решение за вписване или изисква допълнителна информация (например от Търговската камара относно уникалността на търговското предприятие). След като всички документи са надлежно проверени и данните са правилно въведени, компетентният орган въвежда чрез съответната техническа процедура своето решение в базата данни, в резултат на което на следващия ден обстоятелствата, за които това решение се отнася, се прехвърлят от работната версия на съда в актуалния търговски регистър. От този момент тези обстоятелства се смятат за "вписани" по смисъла на чл. 15 от Търговския кодекс. Ако по закон се изисква обнародване на регистрацията, системата, поддържаща базата данни, автоматично генерира текста за публикуване и го изпраща на съответните средства за информация.

Цялата информация е публична и е осигурен общ достъп до оригиналните документи. Информацията се разпространява по електронен път. От средата на 1999 г. Австрийският търговски регистър е достъпен чрез Интернет. Възможност за достъп има и чрез Европейския търговски регистър.

Регистърът се финансира от държавния бюджет и събира такси, които покриват само направените разходи.

БЕЛГИЯ

В Белгия поддържането на Централния търговски регистър и предоставянето на официална информация от съответната база данни се осъществява от ЕВРО ДБ (www.eurodb.be) въз основа на специално споразумение между Министерството на правосъдието и Министерството за малки и средни предприятия.

Всяко дружество или едноличен търговец, които осъществяват търговска дейност в Белгия, трябва да бъдат регистрирани в една от 30-те служби на Централния търговски регистър. Базата данни на Централния търговски регистър съдържа обобщена информация за всички вписвания под формата на отделно досие за всяко дружество или едноличен търговец. Тези данни са обединени с информация от различни други официални източници в Белгия като администрацията по ДДС, службата за социално осигуряване, националната банка и др., с цел създаване на цялостна представа за стопанската дейност в страната.

Всеки ден копия от вписванията, поправките и решенията от всички 30 служби на Централния търговски регистър се изпращат на хартиен носител в ЕВРО ДБ. Данните от тези документи се въвеждат в базата данни и се проверяват. Специални програми обединяват новите и актуализирани данни за всички дружества, които са били създадени или по отношение на които са настъпили някакви промени, заявени за вписване през съответния ден.

Регистърните досиета на дружествата и едноличните търговци (финансово състояние или правен статус) са достъпни през Интернет. Има възможност за периодично предоставяне на информация (мониторинг) за група от няколко дружества. При тази услуга на потребителя се изпращат съобщения по факс или електронна поща за всяка вписана промяна по отношение на някое от посочените от него дружества. Освен това могат да се предоставят и по-големи справки съобразно определени от самите потребители критерии за подбор, като например всички нови дружества в определен район, всички дружества с определена правно-организационна форма или с определен предмет на дейност за определен период от време и др.

Поддържането на белгийския Централен търговски регистър се финансира от таксите, събирани за различните продукти и справки, които се предлагат въз основа на базата данни. Част от приходите се разпределят между съответните министерства в зависимост от реализирания оборот.

ДАНИЯ

Компетентният орган, отговарящ за регистрацията и предоставянето на регистрираната информация в Дания е Датската агенция за търговията и дружествата (www.eogs.dk) към Министерството на търговията и промишлеността на Дания.

От 1986 г. всички търговски дружества се регистрират в електронна база данни. От 1988 г. достъпът до базата данни се предлага под формата на онлайн услуга чрез връзка с модем, а от 1998 г. всички налични основни данни и услуги са достъпни през Интернет на адрес: www.publi-com.dk.

Самостоятелно дружество на собствена издръжка към Агенцията предоставя срещу заплащане на всички търговци и други заинтересовани лица достъп до актуална информация за регистрираните дружества, както и копия от годишните им отчети. Информацията се предлага на потребителите онлайн чрез специална информационна система. Чрез тази система потребителят може да направи заявка за справка или препис от годишния отчет и да получи съответната информация по факс или електронна поща. Информационната система е достъпна и през Интернет.

Таксата, която се заплаща за получаване на информацията, не постъпва в приход на бюджета, а покрива само разходите, свързани с услугата.

Освен чрез информационната система Агенцията предоставя различни видове извлечения от регистъра, копия от съответните документи на дружествата (дружествени договори, устави, протоколи от общи събрания, доклади и финансови отчети, решения за преобразуване и др.), копия от годишните счетоводни отчети и различни видове удостоверения.

ЕСТОНИЯ

Компетентните органи, които отговарят за регистрацията в Естония, са регистърните отделения към районните съдилища, които поддържат Търговския регистър (районните съдилища са 17, но само в 4 от тях има регистърни отделения). Тези съдилища отговарят също за регистрацията на сдруженията с нестопанска цел (включително политически партии, синдикални организации, религиозни институции), фондациите, особените залози и др.

Освен това цялата информация от всички съдебни регистри се съхранява в електронен вид в централна база данни за територията на цялата страна (Централен търговски регистър), поддържана от Регистърен център към Министерството на правосъдието (www.eer.ee).

Вписванията в регистъра и оригиналните документи, представени от дружествата, са публични. Всеки има право на достъп до вписаната информация и регистърните досиета и може да получава заверени и незаверени преписи от тях (достъпът е безплатен, но за преписите се заплаща държавна такса). По искане на всяко лице служителите в регистъра издават безплатно удостоверения, че определено вписване не е променено или че определена информация не е вписана в регистъра.

Централният търговски регистър (националната електронна база данни) също е публичен. Основната фирмена информация е общодостъпна и безплатна през Интернет (търговска фирма, идентификационен код, седалище, основен капитал, дата на първото вписване, информация относно производства по несъстоятелност, ликвидация или заличаване на дружеството). Справки могат да се извършват и чрез мобилни телефони посредством системата WAP. Останалата информация от регистъра в Интернет е безплатна за някои държавни органи и платена за други лица. Освен това информация от Централния търговски регистър може да бъде получена посредством телефон, факс, връзка чрез модем или по пощата (срещу заплащане). Има и възможност за извършване на справки за уникалност на нови търговски фирми чрез проверка на вече регистрираните наименования и търговски марки (безплатно по пощата или по факс и срещу заплащане при връзка с модем).

Регистрите в отделните съдилища и Централният търговски регистър се финансират от държавния бюджет. Някои разходи, свързани с използването на информационни технологии, се покриват от събираните от Централния регистър такси.

ФИНЛАНДИЯ

Компетентният орган, отговарящ за регистрацията във Финландия, е Националният съвет за патенти и регистрацията (www.prh.fi).

Потребители на услугите, предоставяни от Националният съвет за патенти и регистрацията, са както държавни органи, така и търговци. Потребителите, които получават в електронен вид цялата регистрирана информация, включват данъчните органи, дружествата за кредитна информация, застрахователните дружества и частните доставчици на търговска информация. Цялата информация е публична и общодостъпна. Достъпни за потребителите са както оригиналните документи, така и копия от тях. Издава се стандартна справка (извлечение от търговския регистър) на хартиен носител. За абонатите е създадена онлайн регистърна информационна система, която е предназначена главно за професионални потребители. Освен това информацията от търговския регистър се предоставя онлайн от два отделни доставчика като част от предлаганите от тях услуги по предоставяне на търговска информация.

Основната информация се предлага също на компактдиск, който се актуализира четири пъти годишно. Годишните отчети са достъпни за постоянните абонати на седмични копия от микрофилми, а отделни екземпляри могат да се предоставят на хартиен носител, по факс или електронна поща (сканирани изображения).

Регистърът се финансира главно от таксите за регистрация (приблизително 90 % от приходите) и такси за информационни услуги (10%).

ЛАТВИЯ

В Латвия компетентният орган, който отговаря за регистрацията и предоставяне на регистрирана информация е Регистърът на търговските дружества (www.ur.gov.lv).

Потребителите на Регистъра на търговските дружества са предимно търговци. Цялата регистрирана информация относно регистрираните дружества и предприятия е общодостъпна срещу заплащане на държавна такса. Някои държавни органи са освободени от заплащането на такава такса. Потребителите имат достъп до оригиналните документи. Информацията се предоставя под формата на писмо, стандартна справка, копия от документи, както и по електронен път чрез определен доставчик.

От началото на 2000 г. Регистърът на търговските дружества се финансира изцяло от държавния бюджет. До 2000 г. 50% от държавните такси за регистрация остават в приход на Регистъра. Сега всички приходи от дейността на Регистъра постъпват в бюджета.

ЛИТВА

Регистрацията и предоставянето на регистрирана информация в Литва е от компетентността на Отдела за статистика (www.std.lt).

Регистърът съдържа цялата основна информация за търговските дружества, включително информация за директорите, но не и за акционерите. Цялата информация се съхранява в компютърна база данни.

Потребители на регистъра са предимно търговци. Вписаната информация за търговските дружества не е поверителна. Потребителите имат достъп до оригиналните документи. Всички потребители имат еднакви права по отношение предоставянето на информация. Информацията се предоставя в различна форма – писма, стандартни справки, копия на документи, електронна поща и Интернет страници.

Регистърът се финансира от държавния бюджет. Приходите от дейността на регистъра също постъпват в държавния бюджет.

МАЛТА

Всички търговски дружества в Малта подлежат на регистриране в Търговския регистър (<http://registry.mfsc.com.mt>), който е юридическо лице със стопанска цел на собствена издръжка. Основните задължения на регистърната институция са да регистрира търговските дружества, да приема за регистрация документи, които по закон подлежат на регистрация, да осигурява достъп до регистрираната информация, да публикува в пресата съобщения за определени промени във връзка с търговските дружества, да издава при поискване удостоверени копия и извлечения от регистрирани документи, да организира запазването на търговските фирми, да налага санкции за несъобразяване със задължителните изисквания за подаване на документите, и да издава удостоверения за актуално състояние и други удостоверения.

Оригиналите на всички документи, подадени за вписване в Регистъра, се съхраняват в регистърни досиета, които са общодостъпни. Заверени копия от тези документи може да получи всяко лице при поискване. Регистърната администрация поддържа електронен търговски регистър и компютърна база данни, включително електронна версия на всяко регистърно досие. Регистърната администрация предоставя и възможност за проверка на регистърните досиета и базата данни по електронен път и по телефона.

Таксите, които се събират за регистрация на дружествата, и годишните такси покриват изцяло всички направени разходи.

РУМЪНИЯ

Търговският регистър в Румъния е създаден през 1990 г. към Търговско-промишлената палата и е организиран на две равнища – местно (41 областни служби и отделна служба за община Букурещ, създадени към окръжните търговско-промишлени палати) и национално (Национална търговска регистърна служба (www.onrc.ccir.ro) към Румънската търговско-промишлена палата и община Букурещ). Основната функция на областните търговски регистърни служби е да водят търговски регистри под формата на компютърни файлове и регистърни досиета, съдържащи всички необходими документи на хартиен носител, и да предоставят информация за регистрираните от тях дружества. Основните задачи на Националната търговска регистърна служба включват поддържане на компютризиран централен търговски регистър, координиране на дейността на областните търговски регистърни служби и предоставяне на информационни услуги.

Искане за справка за регистрирано дружество може да се изпрати както до Националната търговска регистърна служба, така и до съответната областна търговска регистърна служба.

Националната търговска регистърна служба изпраща необходимата информация на съответните държавни органи, които отговарят за извършването на публикации в Държавен вестник, за данъчната регистрация, регистрациите за обществено осигуряване, здравно осигуряване и безработица и Националната комисия за статистическа регистрация. Цялата информация за учредителите на дружеството, управителите, седалището и др. е въведена в базата данни.

Според закона цялата регистрирана информация е публична. Държавните органи имат безплатен достъп до информацията, а останалите потребители заплащат такса. Потребителите могат да получат заверени копия от оригиналните документи, но нямат достъп до самите оригиналните документи. Информацията се предоставя в предпочитаната от потребителя форма – отпечатана на хартиен носител, текстови файлове или файлове с бази данни на магнитен носител или чрез електронна поща, онлайн достъп чрез Интернет, безплатен достъп до определена информация чрез Интернет.

Областните търговски регистърни служби се финансират от областните търговско-промишлени палати, а Националната търговска регистърна служба – от Румънската търговско-промишлена палата, които са неправителствени организации с нестопанска цел.

СЛОВЕНИЯ

В Словения едноличните търговци и физическите лица се регистрират от данъчните органи, юридическите лица – от Върховния съд, а сдруженията и политическите партии – от Министерството на вътрешните работи. Общо това са около 90% от всички регистрирани лица. Тези органи разполагат с различни регионални служби, чийто общ брой е около 150. Службата по статистика събира информацията от тези органи и води Търговския регистър на Словения.

Търговският регистър на Словения се поддържа от Службата по статистика на Република Словения. Той е публичен и цялата информация, съдържаща се в него, е общодостъпна с възможни изключения по отношение на личните данни. Търговският регистър е компютъризирана база данни и информацията се предоставя в различна форма според желанието на потребителите.

Повечето регистри се водят от държавни органи, които се финансират от бюджета. По отношение на юридическите лица има висока

такса за регистрация, която се събира от съответните съдилища, докато останалата част от регистърните органи събират по-ниски такси.

След като бъде регистриран от компетентните органи, съответният правен субект получава качеството юридическо лице и се вписва в Търговския регистър на Словения, който се води от Службата по статистика на Република Словения. В Търговския регистър данните за търговците са организирани така, че да предоставят пълна информация за всички търговци, регистрирани в страната, макар че Службата по статистика сама по себе си не е регистърен орган. Самите юридически лица също са заинтересовани да бъдат вписани в Търговския регистър, защото без такова вписване едно юридическо лице не може да открие банкова сметка и следователно не може да осъществява дейност. Вписването в Търговския регистър не е автоматично, а става по искане на съответното лице, освен ако това лице е създадено по силата на закон.

ИСПАНИЯ

Органите, компетентни да извършват регистрацията, са Търговските регистри на местно ниво и Централния търговски регистър (www.rmc.es) на национално ниво.

Всеки провинциален регистър отговаря за целия процес на регистрация на търговските дружества и юридическите лица, намиращи се в неговата юрисдикция.

Централният регистър (в столицата на държавата) получава извлечения от обработената информация, вписана на местно ниво, и издава специален бюлетин. Същата организация отговаря и за други функционално свързани регистри: Поземления регистър и Регистъра на личното имущество.

По начало информацията не е поверителна и регистърът е публичен. Всички потребители имат еднакъв достъп до информацията под формата на копия или заверени преписи (на хартия), информация на дискета или достъпна по електронен път в мрежата. Цялото съдържание на регистъра (включително финансови документи) е достъпна чрез страницата на регистъра в Интернет. Потребителите обаче нямат пряк достъп до оригиналните документи.

Регистърът се финансира от заплащаните от потребителите такси. Таксите се определят от правителството и постъпват изключително в приход на организацията, която е на собствена издръжка и не ползва средства от държавния бюджет.

ШВЕЦИЯ

Компетентният орган, който отговаря за регистрацията в Швеция, е Службата за патенти и регистрация (www.prv.se).

Потребителите на регистъра са предимно търговци, както и държавни органи и частни лица. По начало никаква част от информацията в регистъра не е поверителна. Потребителите имат достъп до оригиналните документи и могат да поръчат копия от всички документи, вписани от тази служба, например протоколи от общи събрания на акционерите и др. Потребителите могат да получат информация по телефон, факс, стандартни справки, копия от документи, електронни услуги.

Службата за патенти и регистрация е едновременно изпълнителна държавна агенция, която се финансира от получените такси, и организация, която предоставя услуги. При осъществяване на своята дейност Службата за патенти и регистрация събира такси за предоставените услуги. Обикновено таксата покрива разходите. В случаите на санкции за закъснение при представяне на годишните счетоводни отчети разликата постъпва в приход на бюджета.

ШВЕЙЦАРИЯ

Търговският регистър е организиран на местно равнище и 26-те кантона отговарят за воденето на търговските регистри под надзора на Швейцарската конфедерация (Федералното министерство на правосъдието и Федералната служба на търговския регистър). Кантоните могат да водят търговските регистри по области или по райони. В момента в Швейцария съществуват 49 местни търговски регистри.

В допълнение на местните търговски регистри Федералната служба на търговския регистър поддържа централен регистър на всички търговски фирми "Цефикс" (<http://www.zefix.admin.ch>). Тази централна база данни позволява достъп чрез Интернет до вписванията в местните търговски регистри. (Повечето кантони в момента въвеждат регистрациите в компютърна база данни).

ОБЕДИНЕНО КРАЛСТВО: АНГЛИЯ И УЕЛС, ШОТЛАНДИЯ

Съществуват два отделни регистъра под обща система за управление – Търговска камара на Англия и Уелс и Търговска камара на Шотландия.

Двете търговски камари предоставят обща информация за търговските дружества на широк кръг потребители. По-голямата част от потребителите са търговци, но държавните органи също ползват информационните услуги и продукти. Цялата информация, която се

предоставя по Закона за търговските дружества, е общодостъпна и не е поверителна.

Всички потребители имат достъп до копия от микрофилми на оригинални документи, изображения на оригинални документи (вписани след март 1995 г.), оригинални документи (когато копията са нечетливи). Копия от документи могат да бъдат получени още чрез факс или по пощата; изображения на документи могат да бъдат изпращани онлайн чрез електронна поща.

Търговските камари осъществяват дейността си като търговски фондове и съгласно законодателството за търговските фондове текущите им разходи се покриват от таксите, които събират за регистрацията и за предоставяните услуги.

ОБЕДИНЕНО КРАЛСТВО: СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ

Регистрацията на търговските дружества в Северна Ирландия се осъществява от Регистъра на търговските дружества, кредитни съюзи и индустриалните и взаимоспомагателни сдружения.

Регистърът предоставя обща информация на широк кръг потребители. По-голямата част от потребителите са търговци, като и държавни органи също ползват предоставяните информационни услуги и продукти. Цялата информация, която се предоставя по Наредбата за търговските дружества на Северна Ирландия от 1986 г., е общодостъпна и не е поверителна. Всички потребители имат достъп до оригиналните документи, а копия от документите могат да бъдат получени на ръка, по факс или по пощата.

Регистърът е подразделение на Агенцията за търговските дружества, търговията и инвестициите. Той сам покрива разходите за предоставянето на тези услуги, за които законодателството допуска събирането на такси съгласно Ръководството за таксите и тарифите на Министерството на финансите.

НОРВЕГИЯ

РЕГИСТЪРЕН ЦЕНТЪР В БРЪНОСУНД

Регистърният център в Брьоносунд (www.brreg.no) е държавна агенция, която прилага редица национални схеми за регулиране и регистрация на стопанска и обществена дейност. Основната цел на Центъра е да подобри икономическата и правната сигурност – както за бизнеса, така и за обществото като цяло. За да се постигне тази цел е необходимо да се събира, проверява и обработва огромно количество икономическа и бизнес информация.

За Регистърния център в Брьоносунд е от съществено значение фактът, че информацията в съществуващите регистри е на разположение на потребителите, когато им е необходима, и е в предпочитана от тях форма. Регистърният център в Брьоносунд постоянно се развива и проправя пътя на нови решения за публичен достъп до информацията, съдържаща се в регистрите.

Регистърният център в Брьоносунд представлява национален регистърен център за територията на цяла Норвегия, обединяващ няколко свързани регистри, които предоставят широк кръг услуги.

ЦЕНТРАЛЕН КООРДИНИРАЩ РЕГИСТЪР НА ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА

От 1 Март 1995 г. Централният координиращ регистър на юридическите лица обединява информацията за юридическите лица от различни официални регистри.

Централният координиращ регистър на юридическите лица съдържа информация за юридическите лица, които са длъжни да се регистрират в отделните свързани регистри, например Регистъра на търговските дружества, Регистъра по ДДС, раздела за заетите лица в Регистъра на заетостта, статистическите раздели в Статистическия търговски регистър на Норвегия, Регистъра на управителите на фондации в страната или Регистъра по корпоративните данъци.

Всяко лице, регистрирано в Централния координиращ регистър на юридическите лица, получава организационен номер, който постепенно замества всички останали номера, под които то е регистрирано в други регистри. За търговските дружества организационният номер съвпада с номера на дружеството от Регистъра на търговските дружества (9 цифри).

Писмена справка*

В нея се съдържа важна информация за юридическите лица, като: организационен номер, наименование, вид, управляващ директор, адрес на офиса и пощенски адрес, в кои свързани регистри е регистрирано, отраслов код, избран работен език и телефонен номер, ако има такъв.

Подписана справка

Информация от Централния координиращ регистър на юридическите лица, подписана и преведена на английски език, ако е необходимо.

Справка за юридическо лице

Справката съдържа информация за юридическото лице, класифицирана по различни критерии. Справките могат да бъдат класифицирани по вид на юридическото лице (акционерно дружество, дружество с ограничена отговорност и т.н.), по териториален признак (държава, област, община), по отрасъл или бизнес направление/отраслов код и по регистрация в свързани регистри. Може да се поръча например справка за всички юридически лица на частното право в Осло с предмет на дейност ресторантьорство и хотелиерство, които са регистрирани в Регистъра по ДДС. Заявката за справката се подава писмено.

Копие от регистърно досие

Това е копие от регистрацията или уведомяването за настъпили промени и приложените документи. Копието е достъпно само за публичните власти.

Потвърждение на информация

Потвърждава информацията за извършено вписване в Централния координиращ регистър на юридическите лица. Всяко потвърждение трябва да бъде подписано и може да бъде преведено на английски език.

РЕГИСТЪР НА ТЪРГОВСКИТЕ ДРУЖЕСТВА

Регистърът на търговските дружества съдържа информация за частните акционерни дружества, дружества с ограничена отговорност, събирателни дружества и други дружества с неограничена отговорност, както и за едноличните търговци.

През 1988 г. Регистърът на търговските дружества поема функциите на съществуващите тогава близо сто търговски регистъра на местно равнище. Той осигурява правна защита на търговските фирми на дружествата и съдържа информация за норвежките и чуждестранните търговци в Норвегия, които са задължени или имат право да се регистрират.

---

* Писмена справка – тук и по-нататък в текста разпечатка на електронно обработена информация.

Потребителите на регистъра (частни лица и публичния сектор) имат достъп до копия от сканираните оригинални документи. Цялата информация е общодостъпна и се предоставя чрез няколко канала: като телефонна услуга (безплатно), онлайн разпространяване, например чрез Интернет, електронна поща и автоматични телефонни и факс услуги, външни доставчици, които купуват информацията, Норвежкия държавен вестник и чрез специална заявка за предоставяне на преписи. Други органи като Националното бюро за статистика, Службата за обществено осигуряване, Данъчната служба и др. обменят информацията, предоставена от Регистъра на търговските дружества.

Информация за търговско дружество

Съдържа важна информация за търговското дружество като: организационен номер, правно-организационна форма, вид, дата на учредяване, име, бизнес адрес, капитал, условия за внасяне на капитала, управителен съвет, управляващ директор, подпис, прокуристи, упълномощени лица, одитор, сфера на дейност и специална информация, ако има такава за съответното дружество.

Удостоверение за регистрация

Това удостоверение съдържа информация за търговското дружество и служи за неговата идентификация при всякакви обстоятелства – например пред заемодатели, пред митници и митнически власти, пред органите за съдебна регистрация и т.н. Съществуват и специални удостоверения за регистрация, като:

- *Удостоверение за регистрация на историческо търговско наименование.* Това удостоверение освен информацията за регистрация, включва и информация за регистрирани в миналото исторически наименования на дружеството, които впоследствие са били променени.
- *Подписано удостоверение за регистрация.* Това е удостоверение за регистрация, подписано и преведено на английски език, ако това е необходимо.
- *Други.*

Потвърждение на информация

Потвърждава информацията, вписана в Регистъра на търговските дружества. Може да се получи например потвърждение за сливане и точната му дата, цялата информация, вписана в Регистъра на търговските дружества към конкретна дата, всички регистрирани промени в наименованието, информация за увеличаване или намаляване на капитала. Потвържденията се подписват. Потвърждение на информация може да се получи и на английски език.

Копие от регистърно досие

Това е копие на уведомлението, които компанията изпраща в Регистъра на търговските дружества при първоначалната ѝ регистрация и при всяка следваща промяна. В копието се включват също така и някои от документите, на базата на които е направена регистрацията, като например клаузи за асоцииране, клаузи за сдружаване, протоколи от годишните общи събрания и др.

Могат да се получат и копия на документи от архивите. В тях се съхраняват местните търговски регистри за периода 1875 – 1990 г.

Справка за заемана длъжност/позиция

Тази справка дава информация за длъжностите, които дадено лице заема, регистрирани в Регистъра на търговските дружества (например управляващ директор, председател на управителен съвет и др.), или за позицията на дружеството в друго търговско дружество. Справки за длъжност/позиция могат да бъдат заявени по организационния номер на търговското дружество и националния идентификационен номер на физическото лице (11 знака). Националният идентификационен номер може да бъде получен от Регистъра на населението в общината, в която проучваното лице живее. Заявката се подава писмено.

Справка за клиент на одитора

Всеки одитор може да поръча справка за това кои търговски дружества са регистрирани в Регистъра на търговските дружества като негови клиенти. Може да бъде поискана справка само за собствените клиенти. Заявката се подава писмено.

Стандартни справки

Това са справки за дружествата, вписани в Регистъра на търговските дружества. Те съдържат най-важната информация за всяко отделно дружество, включително организационен номер, наименование, бизнес адрес, правно-организационна форма и дата на учредяване. Цената на тези справки зависи от броя на копията. Заявката за тях се подава писмено.

Могат да се получат също така справки по нестандартен критерий.

Следните стандартни справки могат да бъдат заявени писмено:

- *Пълна справка за отделна област/община.* Справка за всички регистрирани търговски дружества на територията на областта/общината.
- *Справка за промените в определена област.* Справка за всички нови регистрации, промени и заличавания на територията на определена област. Възможно е срещу абонамент един път седмично или месечно да се получава справка за настъпилите промени по пощата.

СХЕМА ЗА ЕКО-УПРАВЛЕНИЕ И ОДИТ (СЕУО)

Схемата за еко-управление и одит – СЕУО (<http://europa.eu.int/comm/environment/emas>) е доброволна схема за екологична регистрация на дейностите в рамките на Европейския съюз. Норвежката държава дава възможност търговските дружества също да участват в тази схема. СЕУО се ръководи от Регистърния център в Брьоносунд.

РЕГИСТЪР НА ЗАЛОЗИТЕ ВЪРХУ ДВИЖИМО ИМУЩЕСТВО

В Регистъра на залозите върху движимо имущество се вписва информация за съдебната регистрация на различни видове права, както и за залози върху движимо имущество. В този случай съдебна регистрация е регистрацията на право или залог като обезпечение, учредено от физическо лице или търговско дружество за гарантиране на определено задължение. Ако е заложено регистрирано моторно превозно средство, залогът трябва да бъде свързан с неговия регистрационния номер.

Удостоверение за залог

С него се удостоверява наличието на залог или тежест върху моторно превозно средство или друго движимо имущество. Заявка за такова удостоверение при залог на моторно превозно средство се прави на базата на регистрационния му номер, а при друго движимо имущество – на базата на националния идентификационен номер на физическото лице или организационния номер на търговското дружество, учредили съответното обезпечение.

Информация за залог чрез факса на Брьоносунд

Информация за залозите и тежестите върху превозни средства и друго движимо имущество може да се получи чрез факса на Брьоносунд. За заявяването на тази справка трябва да се посочи: при залог на превозно средство – неговият регистрационен номер, при залог на друго движимо имущество – националният идентификационен номер на физическото лице или организационният номер на търговското дружество, учредили обезпечението.

Копие от регистрирани документи

Регистърът на залозите върху движимо имущество може да предостави и копие от оригиналните документи, които са били регистрирани.

РЕГИСТЪР НА БРАЧНИТЕ СПОРАЗУМЕНИЯ

В Регистъра на брачните споразумения се регистрират брачни договори от 1928 г. Брачните договори са споразумения, в които активите

на брачните двойки и на регистрираните партньори се уреждат по начини, които могат да се отличават от предвидени в законодателството правни норми.

Справка за брачен договор

Справката съдържа резюме от регистрираната информация за брачния договор.

Копие от брачния договор

Копие от оригиналния документ, който е бил представен за съдебна регистрация.

РЕГИСТЪР НА ДЪЛГОВИТЕ СПОРАЗУМЕНИЯ*

В този регистър се вписва информация за лицата, по отношение на които са сключени дългови споразумения или са започнали производства за сключване на такива споразумения, както и за хода на започналите производства, компетентните органи и съответните срокове. В регистъра няма информация за икономическите причини, довели до започването на производството или до сключването на споразумение.

Справка за залог

Справката за залог от Регистъра на дълговите споразумения съдържа информация за дълговите споразумения, сключени доброволно или по принудителен ред.

Копие от дългово споразумение

Предоставя се само на съда или компетентното длъжностно лице, на длъжник и неговия съпруг/съпруга, на кредиторите, на други заинтересовани лица и на публичните власти.

РЕГИСТЪР НА ОТЧЕТИТЕ НА ТЪРГОВСКИТЕ ДРУЖЕСТВА

В Регистъра на отчетите на търговските дружества се съхраняват копия от годишните доклади и финансовите отчети на всички частни и публични акционерни дружества и дружества с ограничена отговорност, взаимозастрахователни дружества, спестовни каси/спестовни банки, както и на дружества, преработващи нефт или доставящи по петролопроводи нефт, добит от континенталния шелф на Норвегия.

Копие от годишния доклад и финансовия отчет, включително доклад на одитор

---

* Съгласно норвежкото законодателство длъжниците, които са в затруднено финансово положение, могат в рамките на специално производство пред съд или друго длъжностно лице да получат възможност да сключат споразумения със своите кредитори за уреждане на задълженията си (т.нар. дългови споразумения).

Копието от годишния доклад и финансовия отчет включва годишния доклад, отчет за приходите и разходите, баланса и доклада на одитора. В годишния финансов отчет може да се включат и бележки по данните за движението на паричните средства, ако има такива.

Удостоверение

Писмено потвърждение от Регистъра на отчетите на търговските дружества, удостоверяващо, че е регистриран пълният комплект от годишния доклад и финансовия отчет на дружеството.

РЕГИСТЪР ПО НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТТА

В Регистъра по несъстоятелността се вписва информация за имущество в несъстоятелност и за принудителна ликвидация на имущество, процедурите за които са започнали след 01.09.1993 г. За да се получи информация от Регистъра по несъстоятелността е необходимо да се посочи организационния номер или националния идентификационен номер на лицето, но също така е възможно да се поиска информация и само по име. В този случай, за да се получи точна информация, посоченото име трябва да съответства точно на лицето.

Справка

Справката съдържа следната информация: кой е управляващ директор, председател на управителния съвет и одитор, дали управляващият директор и председателят на управителния съвет заемат длъжност в други търговски дружества, наличието на ограничения определено лице да се занимава с търговска дейност.

Удостоверение

Регистърът по несъстоятелността издава писмено удостоверение, което потвърждава, че не е регистрирана принудителна ликвидация/несъстоятелност за конкретно търговско дружество или лице. Удостоверението може да бъде издадено и на английски език.

ДРУГИ РЕГИСТРИ

Освен посочените регистри Регистърният център в Брьоносунд води още няколко регистра – Регистър на задължителната информация (информация, която търговските дружества са задължени да представят на държавните органи), Регистър на лицата, които не желаят да получават рекламни материали по пощата или обаждания по телефона с рекламна цел, Регистър на лицата, извършващи посредническа дейност за наемане на работа, и Регистър на ловците в Норвегия.

СТАТИСТИЧЕСКА ИНФОРМАЦИЯ

Регистърният център в Брьоносунд предоставя различна статистическа информация – например брой на търговските дружества, брой на новорегистрираните или заличените дружества в Регистъра на търговските дружества и т.н. Някои статистически данни се обработват редовно и са достъпни безплатно в годишния доклад на Регистърния център в Брьоносунд.

Срещу заплащане може да се получат статистически данни, обработени за специални цели, например брой на търговските дружества, регистрирани в Регистъра на търговските дружества, групирани по различни критерии, като например индустриален код или акционерен капитал, брой на търговските дружества, предприели конкретни промени, по териториален признак (област, община) и т.н. Данните, които трябва да бъдат обработени допълнително, се заявяват писмено.

Статистическите данни могат да бъдат обработени съобразно посочени конкретни нужди. Повече информация се предлага в Информационното управление на Регистърния център в Брьоносунд.

НОРВЕЖКА КОМПАНИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕГИСТРИ (НОРУЕЙ РЕДЖИСТЪРС ДИВЕЛОПМЪНТ – НРД)

НРД (www.nrd.no) е основана през 1995 г. като акционерно дружество с основни акционери Фоинко Инвест АД и Норвежкия държавен фонд за развитие. Основната дейност на компанията е свързана с разработването и прилагането на системи за управление на информационни технологии в различни области като закрилата на собствеността, регулативната рамка за осъществяване на стопанска дейност и извършването на пазарно ориентирани финансови услуги.

Сред основните сфери на дейност на НРД е предоставянето на експертиза в областта на разработването, създаването и работата с компютърни регистри. Системите, разработвани от НРД обхващат регистърните производства, базите данни на национално и местно равнище и програмите за осигуряване на обществен достъп до регистрираната информация. Отделните компоненти включват както софтуер, така и програми, разработени от самата компания при използване на най-модерните компютърни технологии.

Екипът на НРД разполага със специалисти в различни сфери като законодателство, компютърни технологии, поддържане на системите, разпространение, маркетинг и управление на проекти.

Услугите, предоставяни от НРД, обхващат програми за институционално развитие, образователни програми, разработване, създаване и поддържане на системи за регистрация, техническо оборудване и поддръжка, както и разпространение на регистрираната информация с търговска цел.

Организационната структура на НРД включва три отдела – консултантски, системен и търговски.

Консултантският отдел отговаря за предоставянето на консултантски услуги, извършването на предварителни проучвания и проекти за планиране, включително маркетинг, продажби, съдействие за финансиране и изпълнение. Предоставяните услуги са по правни въпроси, проектиране на системи, компютърен софтуер и други програми, комуникационни системи, организационни концепции, институционално развитие, включително търговски и образователни аспекти. За предоставянето на услугите се разчита на водещи юристи, експерти в областта на информационните и комуникационните технологии, икономисти, експерти по публична администрация и др. Компанията работи и в тясно сътрудничество с множество партньори.

Основният подход включва осъществяването на анализи с цел установяване на съществуващото положение в тясно сътрудничество с експерти на всички заинтересовани страни. Въз основа на направените заключения смесени работни групи подготвят стратегии и планове за подобряване на регистърната инфраструктура.

Екипите на НРД основават своите препоръки както на норвежкия опит, така и на опита, натрупан в множество други страни от различни части на света.

Голяма част от проектите са самостоятелни предварителни проучвания. Тези проекти обикновено се реализират съвместно от експерти на НРД и специалисти на съответните заинтересовани страни в продължение на около 3-4 месеца. Този подход разкрива няколко предимства: от една страна резултатите от проучванията, включени в окончателните доклади, се обсъждат през един продължителен период от време, а от друга страна работата в съвместни екипи е ефективно средство за предаване на знания и умения на експертите на съответните заинтересовани страни – партньори по конкретния проект.

Системният отдел предоставя услуги по разработването и създаването на системи за регистрация, опериране с регистрите, поддръжка и координация в рамките на процеса на институционално изграждане.

Системният отдел осъществява цялата дейност по разработването и създаването на регистрите, но в същото време привлича за участие в процеса и представители на заинтересованите страни с цел те да придобият необходимата квалификация и сами да могат да оперират и поддържат съответните регистри. Целият процес се основава на принципа за оптималното съчетание между сигурност и максимално улесняване на потребителите.

Търговският отдел се занимава със събирането на информация от различни официални и частни регистри и създаването на информационен продукт на основата на тази информация, който да се разпространява посредством онлайн връзка до потребителите на пазара.

Потенциални потребители на този продукт са различни видове компании, на които е необходима информация за определени икономически или правни обстоятелства относно конкретен клиент или партньор. Ключова целева група е финансовият сектор.

НРД осъществява множество проекти в сътрудничество с норвежки и чуждестранни партньори. Основен партньор на НРД в Норвегия е Регистърният център в Брьоносунд, с който НРД разработва проект за

създаването на обща рамка за извършване на регистрацията през Интернет, включително с използването на електронен подпис.

В Литва НРД разработва проект под наименованието Инфобанкас (www.infobankas.lt), който е предназначен за използване от широк кръг потребители срещу заплащане. В процес на разработване е такъв вид услуга и в Македония, където НРД работи в сътрудничество с Централния регистър на Македония.

ЕВРОПЕЙСКИ ТЪРГОВСКИ РЕГИСТЪР

Какво е ЕТР?

Официалната и надеждна фирмена информация е от съществено значение за осъществяването на сигурни търговски сделки. Всички европейски държави разполагат с търговски регистри, които осигуряват такава информация за своите пазари. Получаването на такава информация за чуждестранни търговски дружества обаче се оказва значително по-трудно. Поради тази причина компетентните органи на няколко европейски държави обединяват усилията си за създаването на Европейски Търговски Регистър (ЕТР).

ЕТР (www.ebr.org) е европейска система от търговски регистри, поддържани от съответните регистърни институции в няколко европейски държави. Посредством ЕТР официалната информация за европейските търговски дружества става достъпна онлайн в цяла Европа, преодолявайки бариерите, резултат от различия в езика, технологията, законодателството и др. Официалният характер на информацията се осигурява чрез участието на националните регистърни институции.

Понастоящем членове на ЕТР са: Австрия, Белгия, Дания, Финландия, Франция, Гърция, Италия, Норвегия, Швеция, Латвия, Испания и Германия.

Защо е необходим ЕТР?

С изграждането на Общия пазар и постоянното увеличаване на международната търговия, нараства и значението на лесния достъп до достоверна информация за чуждестранните търговски дружества. Разрастващият се пазар обаче страда от липсата на достатъчно прозрачност, на която както търговците, така и държавните органи, традиционно разчитат на национално равнище.

По начало, малките и средните предприятия срещат повече трудности в сравнение с големите дружества при получаването на информация от други държави, поради по-малкия опит и ограничените ресурси, с които разполагат.

ЕТР предоставя възможност за свързване на националните регистърни институции в система без ограничения, свързани разлика в технологията, езика, законодателството и др. Чрез въвеждането на унифициран информационен пакет, достъпен онлайн чрез националните регистърни институции, ЕТР е в състояние да предложи информация за европейските търговски дружества в унифициран формат.

Като прави информацията за европейските търговски дружества лесно достъпна за всички потенциални потребители, ЕТР допринася за превръщането на Европейската общност в един истински конкурентен пазар. Чрез предлагане на система, улесняваща достъпа и разпространението на информация за европейския пазар, ЕТР позволява на ЕС да формира ясна картина за пазара. Това от своя страна подобрява процеса за провеждане на политиката в такива сфери като предотвратяването на измами и борбата с организираната престъпност, както и накарняването на свободата на придвижване.

Как работи ЕТР?

ЕТР е система, свързваща националните регистърни институции в участващите държави. Информацията се обменя между тези регистри и по начало е достъпна посредством същите канали, използвани за предоставянето на търговска информация на национално равнище. Начинът на представяне на информацията във всяка държавата зависи от конкретните решения, възприети от националните регистърни институции или техните партньори.

Посредством използването на един вход за достъп и чрез еднократен контакт с един доставчик на информация, потребителят днес може да получи достъп до информация за повече от 18 милиона търговски дружества в дванадесет европейски държави, като броят на тези държави ще се увеличи в близко бъдеще. Този лесен трансграничен достъп до важна официална информация е от ключово значение в осъществяването на търговската дейност.

Всеки път, когато се търси информация, данните се получават директно от официалния регистър на съответната държава. Регистрите се актуализират редовно, така че потребителите винаги получават актуална и надеждна информация непосредствено от източника.

За използването на ЕТР потребителят се нуждае единствено от компютър, свързан с Интернет, и абонамент за услугите на ЕТР. Таксите за получаване на информацията посредством ЕТР са различни в зависимост от вида на търсенето и от регистъра, от който се получава информацията. Всеки участващ регистър определя сам таксите за предоставената информация.

Предоставяни услуги

ЕТР дава възможност да се търси информация по наименованието на търговското дружество във всички участващи регистри. След идентифициране на определено дружество може да се получи стандартен

информационен пакет, наречен **фирмено досие**. Фирменото досие съдържа най-важната информация за съответното дружество.

Съдържание на фирменото досие

Наименование на дружеството:	<i>Официалното наименование на дружеството</i>
Код на дружеството:	<i>Националният регистрационен номер, който идентифицира дружеството по уникален начин</i>
Адрес:	<i>Пълният официално регистриран адрес на дружеството</i>
Държава:	<i>Държавата по регистрацията</i>
Телефон:	<i>Пълният телефонен номер на дружеството със съответния код за международно избиране</i>
Регистрационна дата:	<i>Датата на регистрацията на дружеството</i>
Регистърна институция:	<i>Регистърната институция, която първоначално е регистрирала дружеството</i>
Вид:	<i>Видът на дружеството</i>
Описание на дружеството:	<i>Подробно описание на правно-организационната форма на дружеството, ако неговият вид не може да бъде определен</i>
Статус:	<i>Актуалното състояние на дружеството (действащо, в ликвидация и т.н.)</i>
Код на дейността:	<i>Видът на дейността, осъществявана от дружеството</i>
Описание на дейността:	<i>Пълно описание на дейността на дружеството на езика, на който се води регистъра, в който то е вписано</i>
Валутен код:	<i>Валутата, в която се изчисляват подлежащите на регистрация финансови показатели (основния капитал, годишните счетоводни отчети и др.)</i>
Валутен коефициент:	<i>Валутният курс, ако подлежащите на регистрация финансови показатели не се изчисляват в местната валута</i>
Основен капитал:	<i>Актуалният размер на основния капитал</i>

Последен годишен отчет:

*Датата на регистриране на
последния годишен счетоводен
отчет*

Всички национални регистри, участващи в ЕТР, предоставят фирмени досиета с горепосоченото съдържание за регистрираните от тях търговски дружества. Някои държави предоставят и допълнителна информация, като списък на съвета на директорите, информация за неговите членове, списък на акционерите.